

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy iven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját az Ev. Órálló szerkesztősége címére Rákoskeresztur Pest megye, kell küldeni. — A bel- és külmisszióra vonatkozó közlemények Scholtz Ödön lelkész, rovatvezető címére Ágfalvára (Sopronmegye) küldendő. ☒ ☒ ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ:
NOSZKÓ ISTVÁN
rákoskereszturi lelkész.

☒ Főmunkatárs: ☒
SCHOLTZ ÖDÖN ágfalvi lelkész.

A lap ára: Egész évré 12 K

Félévre 6 K

Negyedévre 3 K

Egyes szám ára 40 fillér.

☒ Hirdetés ára oldalanként 40 korona. ☒

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Aldott a ki jó az Urnak nevében S. Ö.** — CIKKEK: **Nekrológ** Scholtz Ödön — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Jön a Király!

*Jön a Király! Tenéked mennyi Királya
Mind-en térdnek meg kell hajolnia!
Ezreknek ajka egy szívvél kiáltja:
Hozsánna Néked, Dávidnak Fia!
A pálmát hintő nép imája harsan:
Légy segítségül Isten a magasban!
Száll a himnusz s visszhangzik földön-égen:
Aldott legyen, ki jött az Ur nevében!*

*Jöttél, Te szóban és tettben hatalmas,
S e siralomvölgy mennyé változott;
Mint a szép híves patakrá a szarvas:
A nép Tehozzád úgy kívánczozott.
Oh Te siralmas lelkek pártfogója,
Halottaknak új életre hozója!
Töviskoronát fejedre mi adtunk,
Keresztfán haltál meg értünk s miattunk.*

*Jöttél és a tövisből rózsza hajlott,
És a kereszt lön diadalmi jel.
Istennek szent Fia, Hozzád sóhajtok:
Jójj az Igével hozzánk, oh jövel!
A tenger zúg: a népek háborognak,
Parancsolj csendet a böszült haboknak!
Lelkedet, a Szentlelket ránk lehelve,
Jövel hozzánk békesség Fejedelme!*

*Jövel hozzánk, e közönyös világra,
Amelyben a szív sem hev, sem hideg;
Az alvó szikrát gyújtsd fel régi lángra,
Hozz szeretetben munkás nagy hitet!
Tekints e mi édes magyar honunkra,
Ebben e mi szent küzdő Sionunkra!
— Te hozzánk jösz, ha mi Tehozzád térünk,
Te bennünk élsz, ha mi Tebenned élünk!*

SÁNTHA KÁROLY.

Aldott, a ki jó az Urnak nevében!

A mai vasárnapkal új egyházi esztendőbe lépünk s a vele beköszöntő adventi időszak arra figyelmeztet, hogy az egyház Ura, a Jézus Krisztus, a ki Istentől lön nekünk bölcseségül és igazságul, szentségül és váltságul ismét be akar vonulni szívünkbe, házainkba, s gyülekezeteinkbe.

Milyen fenséges volt Jézus bevonulása a mai evangelium leírása szerint Jeruzsálembe. Hány koronás fő vonult már be előtte Sionnak ódon várkapuján át a szent városba, — így Dávid is, az Urnak felkent szolgája; de olyan vendég még sohasem zörgetett rajta, mint ma, mert maga Jehova, a seregeknek ura, a királyok királya kér bebocsájtást. Persze, a sokaság Jézusban csak a galileai Názáretből való prófétát látta, a ki mint Dávidnak fia, vagyis leszármazottja elfoglalja majd Dávidnak trónusát s helyre állítja Izrael régi hírét, dicsőségét. S mégis, sőt inkább épen azért, milyen királyi bevonulást rendezett tiszteletére: A sokaság legnagyobb része felső ruháit az utra teríté; mások pedig a fákról galyakat vagdálnak és hintenek vala az utra. Az előtte és utána menő sokaság pedig kiált vala, mondván: Hozsánna a Dávid fiának! Aldott, a ki jó az Urnak nevében! Hozsánna a magasságban!

Mi tudjuk, hogy ki Jézus: az élő Istennek fia! S az sem ismeretlen előttünk, hogy miért jött az égből le a földre, közénk bűnös emberek közé: hogy mindenki, a ki hiszen ő benne, mint a világ megváltójában, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. A sokaság által utjára szórt pálmák jelképezik előttünk, hogy mint a béke fejedelme vonult be Jeruzsálembe s jön hozzánk is az új egyházi esztendőben, hogy egyre tökéletesebben kiépitse közöttünk szent országát, a

mely nem evés, nem ivás, hanem igazság, békeség és a Szent Lélek által való öröm.

Mit hozzon nekünk Jézus az új egyházi esztendőben? Ha egyházunk jelen siralmas helyzetét tekintjük, ó mennyi mindenre volna szükségünk! Hányan látják az álammal való szorosabb szövetségben s az ennek révén várható nagyobb anyagi segélyben minden bajunk egyedüli orvosságát. Hányan gondolják, hogy új vezérférfiak segíthetnének rajtunk, a kik több előrelátással, fiatalabb erővel s azért nagyobb eredménnyel kormányozhatnák s vihetnék előbbre egyházunk hajóját. Sőt olyanok sem hiányoznak már közöttünk sem, a kik a régi hit feladásával sőt elvetésével új alapokon szeretnék felépíteni az egyházat, hogy az a jelen kor gyermekeinek tetszetősebb legyen s jobban kielégítse, megnyerje s lebilincselje őket. . . .

Hiábavaló erőlködés, hiu reménység.

Jézus, az egyház feje, a ki most ismét bevonul országába, mint akkor úgy ma sem jön valami varázsvesszővel, hogy földi javak s világi dicsőség birtokába juttassa egyházunkat, hanem lelki javakat hoz, a melyekkel először az egyesek szívét-lelkét igyekeznek áthatni, hogy a bennük felköltött lelki megújulás és előidézett egészség átáradjon s kihasson belőlük az egész testre. Ezen örök javak birtokában belátjuk úgy magánéletünkben mint köz- és főképen egyházi működésünkben eddigi nézeteink s törekvéseink helytelenségét sőt sokszor káros voltát s ráirányítjuk egész valónkat az *egy* szükséges dologra.

Mert nem beszédben áll az Istennek országa, hanem erőben, t. i. hiterőben, — mondja Pál apostol. Erre az ő istenfiuságába és megváltói kegyelmébe vetett hitből fakadó erőre, a melylyel képesek vagyunk legyőzni minden rosszat s főképen minden világi hajlamot úgy önmagunkban mint magunk körül s felvenni a harcot Isten dicsőségeért s az anyaszentegyház igaz érdekében mindenütt és mindenkivel szemben, erre az erőre van égető szükségünk, ezt kérjük Jézustól az új egyházi év küszöbén.

Jelenj meg hát Urunk mindnyájunknak, a kik még a sötétségben és a halálnak árnyékában ülünk s igazgasd lábainkat a békeségnek útjára!

Áldott a ki jó az Urnak nevében!

Hozsánna a magasságban!

S. Ö.

NEKROLOG.

Lów Fülöp †

Előbbi számunkban röviden már hirt adtunk azon mély gyászról, mely hazai evang. egyházunkat érte. Tekintve azon nagy érdemeket, amelyeket néhai testvérünk az egyházban szerzett, érdeme szerinti nagyobb emléket óhajtottunk neki emelni s nekrológját főmunkatársunk tollából itt adjuk:

Hazai ág. h. ev. egyházunknak egyik leghüségesebb fia s egyik legkiválóbb papja: Lów Fülöp locsmándi lelkész f. évi november 15-én meghalt. Nagymervű vese- és szivbaja már a nyár folyamán oly válságosra fordult, hogy nagyszámu tisztelői és barátai rettegve varták a katasztrófát, — de Marienbadban látszólag meggyógyult, úgy hogy a régi buzgósággal folytatta áldásos működését. Részt vett még a legutolsó egyetemes gyűlésen is, honnan azonban már nagybetegesen ért Köszegre ott időző nejéhez, hol a többi bajához szegődött tüdőgyulladás néhány rövid nap alatt végezet hatalmas és szinte elpusztíthatatlannak látszó testi erejével. Halhatatlan lelkét el nem pusztíthatta a kór; az megtért Üdvözítőjéhez, kinek szent ügyét oly lelkes hittel, forró szeretettel és önfeláldozó hűséggel szolgálta míg köztünk volt. . . .

A boldogult Petrőczön, Bács megyében született, theologiai tanulmányait Pozsonyban végezte, hol Geduly Lajos püspök oldalán segédlelkészkedett. Innen hivta meg a még alig 23 éves ifjút a locsmándi gyülekezet lelkészének, hol 30 évig pásztorkodott. Biberauer Herminával kötött házasságából egyetlen leánykájuk született, kit azonban mint felső bimbót magához vette az Ur, épen mikor egyszer németországi kiküldetéséből haza tért.

Lów Fülöp neve maradandó betűkkel lesz bevésve hazai egyházunk újabb korának történetében. Alkotmányunk azon hiánya folytán, hogy nálunk a tömeguralom miatt a nagyhangyak sokszor könnyebben érvényesülhetnek mint azok, akik munkásságukban csak az egyház igaz érdekét s a Krisztus dicsőségét szolgálják, ott maradt ezen félre eső kis faluban, hová a legközelebbi vasuti állomás is több órányi távolságra esik, holott kiváló tulajdonságai miatt első gyülekezeteink valamelyikében lett volna a helye. De az egyház Urától nyert kiváló karizmája képessé tette arra, hogy rem csak ezen kisdud gyülekezetét emelte a virágzás magas fokára, hanem azon felül egész hazai egyházunkra sőt annak határain túl is messze kiterjedő áldásos egyházi tevékenységet fejthetett ki. Munkásságának alapját a Jézus Krisztusba, mint a világ megváltójába vetett rendíthetetlen hit s az ezen hitből kisugárzó irgalmas keresztény szeretet képezte. Jelszava a „gyakorlati kereszténység“ volt, mert nemes szívével átérezte s éles szemével átlátta, hogy a hazai Sionunkat fojtogató s a pusztulás szélére juttató „közigazgatási paragrafusgyártó egyháziasság (?)“ öldöklő karmaiból csak a gyülekezetekből kiindul s onnan lassanként az egész egyházat átható belmissziói munkásság által szabadulhatunk meg.

Mint oly sokan akik tehették, úgy még ágfalvi káplán koromban én is átrándultam volt Locsmándra, hogy a már akkor 20 év előtt is jóhírű fiatal paptól kérjek irányítást. Figyelmemet az általa németországi minta szerint bevezetett gyönyörű gyermekistentiszteletre hívta fel, melyet azóta a soproni felső esperesség

csaknem valamennyi gyülekezetében bevezettünk. Ezen gyermekistentisztelet által vetette meg gyülekezetében a ma oly virágzó egyházi életnek alapját. A gyermekistentiszteletből kinőtt leányokból alapította a leányegyletet, majd a nőegyletet s ezek útján fért a férfiak szívéhez. Már a kisdedekben felköltötte az Istenországát szolgáló intézmények iránti szeretetet s áldozatkészséget, ami aztán áterjedt az egész gyülekezetre, úgy hogy az alig 800 lelket számláló Loesmánd ma egymaga többet áldoz a Gyámintézetre, mint egyik másik lélekszámra tekintélyes egyházmegye. Csak a templomi persely, melynek egyik felét a Gyámintézetre, másik felét pedig a pogányok közötti misszióra fordította 2—300 koronát jövedelmezett évenként. Ez mutatja egyúttal az istentiszteletek nagy látogatottságát is. De gyönyörűség is volt alatta a loesmándi templomba járni. A felemelő ének, a gazdag liturgia melyet németországi mintára ő vezetett be s mindenek felett a hívő szívből fakadó, bibliai alapon felépült igehirdetés odavonzotta a hívek apraját nagyjait csak úgy, mint az istenháza maga, melyet a nőegylet költségén a templom százéves jubileuma alkalmával oly felemelő egyszerűséggel s mégis oly megnyerő szépséggel renováltatott. Alig hiszem, hogy akadna hazai egyházunkban hamar még egy, főképen falusi gyülekezet, de városi is, amely oly gazdagon, oly stilszerűen s annyira a liturgiai érdek s az egyházi év követelményeinek megfelelően volna felszerelve, mint Loesmánd. Ő volt az első, aki hazánkban falusi gyülekezetben diakonisszát alkalmazott, először csak a gyermekkert vezetésére, amiből azonban a tavaly felépített „Bethania” fejlődött, ahol most már három nővér gondozza a betegeket és árvákat s gyűjti maga köré a kisdedeket úgy mint a hajadonokat, hogy Jézushoz vezessék őket. Itt töltötte Löw legboldogabb óráit, mivel azon nagy veszteségért mely egyetlen leánykaja elhunytával érte, a nővérek körül sürgő-forgó gyermekszereg ártatlan örömeiben talált némi kárpótlást. Azt az igaz és mély vallásosságot mely a loesmándi gyülekezetet egy új „Herrnhut”-képen jellemzi a vallásos irodalom legjelesebb termékeinek buzgó terjesztésével is fejlesztette. Gyülekezetében alig lesz ház, melyben nem találnának egy kis könyvtárra való könyvet, melynek javarésze vallásos tartalmu. De nem feledkezett meg arról sem, hogy gyülekezeteink jövőjét anyagilag is biztosítani kell, mivel nem tudhatjuk vajjon a jövő fejlődés nem vezet-e nálunk is újra az egyház és állam szétválasztásához, a mikor csak úgy kerülhetjük el a nagyobb megrázkódást, ha gyülekezeteink megfelelő alaptőkével rendelkeznek. Lelkészkedése alatt közel 30 ezer korona tőkevagyon gyűjtött gyülekezetének.

Már ezen tulajdonképeni működési terén kifejtett tevékenységéből is láthatjuk, hogy eleme a megmentés, élesztés és fejlesztés volt s azért gyülekezetén túl is azon munka apostolának szegődött mindenütt, amely ugyanezt célozza. Csakhamar a soproni felső egyházmegye gyámintézeti elnöke lett, mely esperességi gyámintézet alatta emelkedett az összesek között a második vagy harmadik helyre. Ugyancsak az ő kezdeményezésére alakult meg ezen esperességben a „belmissziói egylet”, a melynek mintájára már másfelé is alakultak ilyenek. De rá irányult a dunántuli egyházkerületi gyámintézet figyelme is, amely őt választotta meg egyházi elnökévé. Ahol a bölcsék értelmes belátása volt döntő, ott Löwöt nem is lehetett elkerülni. S jobb választást nem is tehetett volna a dunántuli gyámintézet. Fáradhatatlan buzgósággal felkereste a szegény, segélyre szoruló gyülekezeteket, buzditotta fokozott mérvű ada-

kozásra a jobbmóduakat, rendezte s vezette a kerületi gyüléssel kapcsolatos gyámintézeti ünnepélyeket s az egyetemes gyámintézetnek is legszámottevőbb tényezőjévé emelkedett, mert hosszú időn át ő volt az egyedüli összekötő kapocs hazai Gyámintézetünk és a Gusztáv Adolf egylet között. Hogy a Gusztáv Adolf egylet közgyűlésein tartott előadásaival s a legkiválóbb német egyházi férfiakkal kötött személyes ismeretsége sőt benső barátsága által mily nagy szolgálatot tett hazai egyházunknak, azt nem lehet szóban kifejezni. Az utóbbi években magam is többször részt vettem a Gusztáv Adolf egylet s a Lipesei Misszió ünnepélyein s nem volt rá eset, hogy számosan ne tudakozódtak volna nálam Löw után, kinek a magyar lutheránus diasporáról tartott tanulságos, szellemes s az evangélikus összetartozandóság érzetét fejlesztő előadásai maradandó benyomást gyakoroltak reájuk. Legutolsó lipesei tartózkodásom alkalmával a nagyhirű Luthardt volt egyetemi tanár anyósánál, Felix önegységánál tartott ebédem, melyen az európai kontinens csaknem minden országából összerereglett lutheránus egyházi férfiak vettek részt, az épen akkor nyugalomba vonuló dr. Pank Oszkár szuperintendens s a Gusztáv Adolf egylet volt nagyhirű elnöke így szólt hozzám: „Üdvözlje Loesmándon Löw barátomat. Önök nem is gondolják, hogy milyen nagy szolgálatot tett ő a közöttünk ápoló lelki szövetség által a magyarországi evangélikus egyháznak.” Ezen a téren lesz talán a Löw elhunytával hazai egyházunkat ért nagy veszteség legnehezebben pótolható.

Ezen lelki közösséget „Evangelische Glocken” című lapjával is ápolta, melynek szerkesztését évekkel ezelőtt vette át a lap alapítójától, Hollerung Károly modori lelkésztől, s mely finom izléssel s a legnemesebb evangéliumi szellemben vezetett lappal hazai egyházunk német anyanyelvű gyülekezeteinek is rendkívül értékes szolgálatot tett. Egyébként is buzgó irodalmi tevékenységet fejtett ki s több németországi evangélikus lapban és füzetes vállalatban is közölt hazai vonatkozású ismertető dolgozatokat. A theologiai tudományok minden ágában otthonos volt, de kivált a gyakorlati theologiai szakot művelte nagy buzgósággal, mivel, mint többször említette, valamely gyakorlati theologiai tanszékünk elnyerése lett volna legfőbb vágya. Persze, nem „folyamodott” érte, mivel nem akarta magát kitenni annak, hogy valamely az életbe alig kilépett kezdővel, vagy protezsált fiatalabb egyénnel szemben elbukjon. Mi pedig — sajnos — még nem tartunk ott, hogy tanszékeinkre ilyen kiváló erőket felkérjünk és meghívjunk. Pedig milyen áldás lett volna egyházunkra, ha Löw nagy hitét, mély tudományát, gyakorlati érzékét és gazdag tapasztalatát beleolthatta volna ifjú lelkészeink szívébe s lelkiösmeretébe. Örök kár, hogy nem történt meg. Theologiai képzettségét gazdag könyvtárából meritette, melyre egész vagyonát áldozott s mely a pozitív tehát építő evangélikus theologiai irodalomnak ugyszólván minden számottevő termékét tartalmazza.

Mennyit kellene még írni jószívűségéről, fenkölt gondolkodásmódjáról szeretetreméltóságáról a mely tulajdonságaival mindenkit megnyert és lebilincsel; mennyit önzetlen kollegiális érzületéről minek folytán mindenki bizalommal fordult hozzá s örömmel hallgatott utbaigazító tanácsára. Hányan vagyunk, akik az ő lelkes buzditására s irányítása szerint tettük a gyakorlati egyházi munka terén az első szárnypróbálgatást s szívesen hallgattunk reá akkor is, ha mérsékletre intett, mikor az ifjui hév talán kissé messzebb ragadott volt,

mint kellett volna. Áldja, áldja meg még haló porában is az Isten érte.

De már is tulleptem egy ujságcikk keretét, azért befejezem a halás kegyelet által sugalt sorokat azon reményben, hogy hivatottabbak megfelelő helyen és alkalommal rendszeresebben és kimerítőbben ismertetik majd életművét s róják le a kegyelet adóját drága halottunkkal szemben. Befejezésül még csak Pál apostol ezen szavait idézem jellemzésere, melyek Lőw jelszavát is képezték: „Mert nem végeztem, hogy egyébről tudjak ti köztetek, mint a Jézus Krisztusról, még pedig mint megfeszítetttrő. És az én beszédem és az én predikálásom nem emberi bölcseségnek hitető beszédeiben állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában: hogy a ti hitetek is ne emberek bölcseségén, hanem Istennek erején nyugodjék.” (I. Kor. 2, 2 és 4—5)

Scholtz Ödön.

B E L É L E T.

Scholtz püspök ünneplése. A budapesti egyházak elnökségei *Kaczián* János esperes és Dr. z. *Wagner Géza* egyházmegyei felügyelő vezetésével *Scholtz* püspököt 70. születése napja alkalmából, nov. 16 án lelkes ovációban részesítették. Egyházkerületünk ritka népszerűségnek örvendő püspöke a 35—40 tagból álló tisztelegő küldöttséget, amelynek soraiban ott láttuk: *Sztehlo Kornélt*, *Scholtz Gyulát*, *Szmik Lajost*, dr. *Zelenka Lajost*, *Raffay Sándort*, *Sándy Gyulát*, dr. *Petz Gedeont*, a budapesti egyházmegye valamennyi lelkészét, egyházfelügyelőjét és egyházi életünk sok illusztris vezérét, — a lakásán fogadta. *Kaczián* esperes az ünnepelthez érzéstől áthatott remek beszédet intézett, kiemelve főpásztorunk jánosi szelidségtől, szeretettől áthatot egyház kormányzását, békeszerző áldott működését, amelyre egyházunknak még a jövőben is oly nagy szüksége lesz. A budai egyházközség nevében *Sztehlo Kornél* egyházfelügyelő beszélt, az egyházközség haláljának és tántoríthatatlan ragaszkodásának adva kifejezést azért a közel félszázados, hűséges apostoli érülettől vezérelt lelkipásztorokodásért, melyet *Scholtz Gusztáv* a budai egyházban kifejtett. Püspökünk könnyekig meghatva köszönte meg a tiszteletnek, a szeretetnek ezen impozáns megnyilatkozását, az elismerést ritka szerénységgel munkatársaira hárítva és az Ur kegyelmére utalva, amely munkálja bennünk mind az elhatározást mind a cselekedetet. Végül megfogadta, hogy az eddig járt uton kíván tovább haladni, és munkálkodni kedvenc eszméjének: a fővárosi egyházak egyesítésének megvalósításáért. A nagy tetszéssel fogadott szavak után a küldöttség tiszteletére főuri villás reggeli volt.

— A **margonyai** (Sáros m.) ág. h. ev. egyházközség mély fájdalommal jelenti szeretve tisztelt kántor-tanítójának *Koncsek Jánosnak* november hó 16 án távol övétől Karlsbadban életének 42. évében hosszú szenvedés után történt gyászos elhunytát. Émléke maradjon áldott közöttünk!
Az egyházközség.

Ünnepély. A *pozsonyi* ág. hitv. evang. liceum 1912. évi november hó 30-án délelőtt 10 órakor a tanintézet jötevőinek emlékére háláünnepet rendezett, igen változatos műsorral, melyen az intézet barátai és pártfogói igen nagy számban jelentek meg.

Templomszentelés. A nagybányai templomszentelésről mely nov. 17-én ment végbe meglekeztünk röviden, most a templomszentelési aktus leírását adjuk a következőkben: Kilenc és fél órakor megszólaltak a harangok, majd negyed óránként újra meg újra megkondultak s a felsőbányai-utcán nagy sokaság hullámzott mindenfelé. Az első harangszóra megérkezett a püspök is, majd a papság, a presbyterium, a vendégek, a küldöttségek, akik többnyire a *lelkészlakon gyűltek* össze.

Pont tíz órakor megindult a menet a lelkészlakról. Elül az egyházi aranyos párnán vitte a templomnak földiszített kulcsát, utánna jöttek a lelkészek párosával és pedig Rédei és Duszik, előbb a keresztelő, utóbbi az urvaesoraí kannát vitte, *Bortnyik alesperes* és *Révész*, a kelyhekkel és az ostyatartóval, (a remek szép kelyhet erre az alkalomra a Thaisz testvérek ajándékoztak Budapestről); *Geduly Henrik* püspök, *Materny főesperes*, a püspök a feszületet vitte, a főesperes a diszbiáliát. A papi menetet *Soltész* és *Erdős* református lelkészek zárták be mindannyian teljes papi ornátusban, a felügyelő, gondnok, presbyterium, a főispán, a hivatalos küldöttségek folytatták a díszes csoportot, mely a templom főajtójához közeledett, a hol két díszes hajdu állott őrt.

A püspök intonálta a „*Nyissátok meg az igazságnak kapuit*“ kezdetű megnyitó zsoltárt, mire a lelkészkar adta meg az énekes választ, erre *Szabó Adolf* rövid megható beszédben fölkérte a püspököt, hogy nyissa meg a templomot. A főpásztor a remekművű márvány főbejárat kapuját feltárta s a díszes menet bevonult a templomba, a lelkészek az oltár előtt helyezkedtek el, a közönség pedig a padokban és a rögtönzött padokon. Mondanunk sem kell, hogy zsufozásig megtelt az épület előkelő, ünnepi közönséggel.

Maga a templom belseje igen jó hatást tett a jelenvoltakra, az oltár himzett takarókkal, a szószék piros drapériákkal volt díszítve, ez utóbbi *Szmik Antal* ajándéka, egy aranyesipkés hiboros brokát takaró ragyogott, melyet erre az alkalomra adott, maga az oltár és szószék is igen díszes, finom kivitelű szobrász munka. A katedrál ablakok színpompában ragyogtak, a templom egyszerű festése kellemesen lepte meg a szemelőket, a stilizált tölgyfa padok szintén. A templom 8°-ra volt befűtve, hogy a télikabátokat ne kelljen levetni. A villamos csillárok még nincsenek ugyan készen, ez azonban nem tűnt fel senkinek, az oltáron négy hatalmas ezüst gyertyatartó állott. A mozaik padló szőnyegekkel volt borítva. És itt eszünkbe jut *Tatorján* és *Nagy István* építészek mellett boldogult *Masztics Adám* mérnök, aki annyi gonddal és szeretettel fáradozott az építés körül s aki ezt a napot — fájdalom — nem érthette meg.

A közönség rákezdett az „*Oh vajha ezer nyelvem volna*“ kezdetű dicséretre s azt orgona szó nélkül énekelte, mivel az orgona még nem volt felszentelve. Majd *Szaucsek István* karmester vezetése mellett megszólalt a karzaton a nagybányai dalárda s helyes, komoly fel fogással énekelte az „Isten, kinek egy szavadra“ című choraléneket. Ezután a *püspök fölvató beszédje* és imája következett. A püspök mellett állott a főesperes, az oltár első lépcsőjén a négy lelkész. Mindenkin meghatottság vett erőt, mikor rövid előfóhász után a főpásztor fölolvasta a 118 zsoltár 23—24 versét.

E gyönyörű, alkalomszerű ige alapján *Geduly* püspök az ő országon ismert ékes szólásával arról beszélt, hogy miért kell, hogyan kell és kinek kell templomot építeni? Erőteljes hangja betöltötte a templom-

nak minden zég-zugát, lelkes előadása elragadott mindenkit. Megtanultuk, hogy nem elég kőből, téglából építeni, hanem a szivekben kell Istennek templomát fölépíteni. Imájával fölszentelte a templomot és annak minden felszerelését.

Ekkor az ünnepélynek legmeghatóbb része következett: a lelkészi kar a püspökkel élén orgonakisérettel elénekelt az *avató zsoltárt* háromszor, mely így kezdődik: „Áldjad óh Isten a munkát, melyet eszközlöttél mibenünk” és a „Dicsőség légyen” t. A könnyekig megható remek zsoltárra a közönség az „Erős várunk”-kal felelt, most már szintén orgona mellett, amelyet Kiss István nyiregyházi kántor vezetett ügyesen.

A bűnbánó énekre *Materny* Lajos főesperes beszéde következett, aki a szívnek áldozatáról elmélkedett s bűbánatra buzdította a híveket. Majd a Miatyánkot és a szerzetési igét énekelte el s megkezdődött az uri szent vacsora. *Elsőnek Geduly Henrik püspök járult az Ur asztalához*, akinek az ostyát *Materny*, a bort *Révész* adta. Ketten osztották a szentséget s körülbelül mintegy 100-an vették föl az urvacserát ez alkalomból.

Rédei Károly nagykirályi lelkész lelkes beszéd kíséretében keresztelést és *Duszik* Lajos szatmári lelkész igen szép és mélyen járó beszéddel avatást végzett.

A dalárda „Isten, ki fenn uralkodol” című hatalmas choráléneket adta elő még erőteljesebben és művésziessébben mint az elsőt, valóban örömeinkre szolgál, hogy van dalárdánk, mely ilyen alkalommal becsülettel megállja a helyét.

Az ünnepségeket *Bortnyik György* alesperes fejezte be a szószekéből mondott imával Isten gazdag áldását kérve az egész műre és az ájtatos közönség minden egyes tagjára. Végül *Materny* főesperes *Révész* és *Rédei* segédkezése mellett áldást osztott, a harangok megszólaltak, a hívek a „Maradj meg kegyelmeddel” kezdetű megható éneket énekeltek s offertóriumot tartottak, ami 100 koronát eredményezett a templom javára.

Ünnepély után a püspök 16 küldöttsége fogadott, majd a fogadás után az *István-király* szállóban diszebed volt lelkes felköszöntőkkel, Végül az örömmünnepet este egy gyönyörű művészi estély zárta be, a melyen különösen *Jézus és gyermekek* című bibliai élőkép gyönyörködtette a nagy számban megjelent közönséget. Az estély tiszta jövedelme a 700 koronát meghaladta.

Imaház avatás. A bántói ev. esperességhez tartozó s Temesvukovár anyaegyházhoz csatolt Tésfalu főkegyházközség, — mely alig 80 lelket számlál, kik nagyobbrészt zsellérek — nov. 17-én nagy áldozatok árán felépített imaházát szerény keretek közt, nagy hitbuzgósággal felavatatta. Az imaház építési költségeire a környékbeli földbirtokosok is — dicséretül legyen mondva — valláskülönbség nélkül nagyobb adományokkal járultak hozzá, s nemes cselekedetükkel egyrészt a felekezeti békeesség, másrészt áldozatkészségüknek adtak kifejezést. Báró *Ambrózy Andor* egyhalmgyei felügyelő adománya: 100 kor, *Juhos Gyula* agai nagybirtokos 200 kor., dr. *Heinrich Gusztáv* kerületi országgyűl. képviselő 50 kor., gróf *Szivós Jánosné* 50 kor., *Csamperlik Alfréd* nagybérlő 50 kor., *Heymann Imre* tanító 20 kor., *Knott József* bányatulajdonos épületkövet adományozott. A még hiányzó költséget a hívek maguk adták össze. Az Úr áldja meg e nemes adakozókat. Az imaházavatást ntü *Dolleschall Lajos* bántói főesperes ntü *Chovan Zsigmond* lugosi és ntü *Dienes Gyula* temesvukovári lelkészek segédletével végezte. A főesperes szívhez szóló

szép beszédje könnyekig megindította a hallgatóságot. Az ünnepély vegeztével *Juhos Pál* agai nagybirtokos vendégszerető házában lakoma volt. Szívökle fogják zárni az ünnepélyen résztvevők ez ünnepnapnak emlékét!

D.

Iskolaavatás. A *szászai* (Gömör m.) evang. leányegyház nagy önmegadóztatás árán felépült új tantermét (minden egyes család majd 100 koronát áldozott,) nov. 10-én avatta fel a gömöri főesperes megbízása folytán *Christély Gyula* dekan, ratkósebesi lelkésztestvérünk. *Hrúsz József* ujjvári és *Hallát János* ratkói testvérek szintén részt vettek az avatáson. A nagy áldozatkészséggel épített s örömmünneppel felavatott iskola működésén nyugodjék az Úr áldása.

Iskolaavatás. Kövi gömörmegyei evang. községnek 1912. évi november 24-ike örökké emlékezetes marad. Ezen articularis egyházközség, amely iskoláira a reformációtól kezdve oly nagy súlyt fektetett, gyermekei részére új, két tantermű s a kor igényeinek teljesebben megfelelő iskolát épített 16.000 korona költséggel s azt *Christély Gyula* ratkóvölgyi körlelkész az napon felavatta s rendeltetési céljának átadta *Palásty Árpád* hosszúsói és *Petrenkó János* helybeli lelkészek segédletével, előbbi az isteni tiszteletnél a liturgiát végezte, utóbbi a két ősi tanodának bucsút mondott. A felavatás után a három lelkész *Confirmatio* opust elénekelte s az új iskolát megáldotta. Körünkben üdvözíthetjük nagynevű s áldozatkészségéről közismert egyház felügyelőnket *Hevesy Bertalan* ur öngyűségét, *Andrányi Antal* nandrási egyházfelügyelő, *Plachy Tamás* levárdi fürdőtulajdonos, *Szilvássy László* fürdőmérnököt, többeket a helybeli s vidéki intelligenciából. A lélekemelő templomi és iskolai ünnepély vegeztével közebed volt a vendégülöben, a melyen sok szép felköszöntő mondatot; este pedig az új iskola javára estély volt az új épületben, a mely 403 kor. bevétel, 14885 kor. kiadás mellett 25415 koronát jövedelmezett. Magasztos célunkat kegyadományokkal elősegítették: ország-világ által ismert vármegyénk munificens *Mecaenása Oméltósága* gróf *Andrássy Dénes* ur, *Hevesy Bertalan* egyh. felügyelő ur 200—200 kor. val; többen kisebb-nagyobb összeggel, a kiknek ez uton mondunk hálás köszönetet. Hála illeti az iskolai építő bizottságot, különösen az egyházi hűséges gondnokokat, a kik időt s fáradságot nem kímélve, az építés alatt éber szemekkel örködték.

Lelkésziktatás. November 17-én iktatta be *Simkovic János* lipői esperes a *királyhotai* lelkészi hivatalba a gyülekezet ujonnan választott lelkészet, *Zeman Jánost*. Az ünnepély igen meleg és benső volt annyival inkább, mert ugyanakkor az egyházközség új másodfelügyelője: *Leho'czky Tihamér* földbirtokos is foglalta el székét. Ezen iktatásokat pedig megelőzte az egyház új orgonájának a megáldása s használatba való átadása. Az új egyházi férfiak hitépítő munkálkodása legyen az Úr áldása.

Gyászrovat. Özv. *Dietz Gusztávné* szül. *Putz Friderika*, Dr. *Mágócsy-Dietz Sándor* egyetemi tanárnak s az egyetemes tanügyi bizottság igen buzgó alelnökének édesanyja nov. 24-én életének 82 ik évében hosszas szenvedés után *Kassán* elhunyt. Temetése nov. 26-án ment végbe, a melyen nemesak a kiterjedt nagyszámú rokonság, hanem *Kassa* városának és a *kassai ev. egyházak* igen számos előkelősége is részt vett. Áldás legyen porai felett.

Lőw Fülöp temetése a boldogult érdemeihez méltó lefolyású volt. Az épen Kőszegen időző egyházkerületi elnökség nevében Gyurácz Ferenc püspök intézett felette emlékszávakat hozzátartozóihoz, mire Loesmándra szállítottatott a halott, hogy mint jó pásztor nyája körében s kis leánykája oldalán leljen síri nyugalmat. Amint a halotti menet feltűnt a láthatáron, megkondultak a harangok s a hivek hangos zokogása között vitték be a drága halottat a lelkészlak udvarába, hol Pieler Mátyás kaboldi lelkész tartott felette meghatározható imát. Innen a templomba vittük, a hol Menyhárd Frigyes soproni lelkész mondott emlékbeszédet. A beláthatatlan hosszúságú halotti menet, melyben képviselve volt az esperességnek csaknem valamennyi gyülekezte a vármegye s a róm. kath. egyház is, most a hegyoldalon fekvő temetőbe kísérte a koporsót, hol az egyházmege nevében Scholtz Ödön mint esperesi megbízott szentelte be a megboldogultat. A hatalmas gyülekezeti ének mellett a testületileg átjött csavai evangélikus dalárda művészi karéneke emelte a gyászszertartás méltóságát. Részt vett a temetésen a soproni felső egyházmege csaknem valamennyi lelkészén kívül a két községi lelkész, az ottani egyházfelügyelő s a soproni alsó esperességből a szakonyi lelkész, valamint nyolc diakonissza és számos tanító. Általános és nyílt szavakban is kifejezett feltűnést keltett azonban, hogy az egyházkerületi gyámintézet nem képviseltette magát *hivatalosan* a temetésen, az egyetemes gyámintézetet nem is említve. Most már pihen békében, de emlékéét még a késő nemzedékek is áldani fogják.

Lelkésziktatás. Nov. 17-én iktatta be hivatalába ünnepélyes istentisztelet keretében Händl Vilmos nagyönti főesperes Vrábel Vilmos esáнки lelkészt. Az iktató ünnepélyen megjelentek a környékbeli lelkésztestvérek, köztük Fuchs János esperességi főjegyző is, s megosztották az egyház valamint új lelkészenek örömet. Az istentisztelet, a melynek keretében az egész ünnepélyes aktus lefolyt, lelekemelő volt. A esáнки egyház és filiáinak apraja nagyja zsufolásig megtöltötte a templomot. Mi is Isten bő áldását kérjük az ujonnan beiktatott lelkésztestvérünk működésére.

A harkai gyülekezet ujonnan választott lelkészét Bothár Mihály Nándort november 10-én iktatta be hivatalába Scholtz Ödön egyházi főjegyző, mint a gyengélkedése által akadályozott esperes megbízottja. Meghatóan nyilvánult az egyhangúlag meghívott lelkész iránt a beiktatás napján is a gyülekezet apraja-nagyjának szerető ragaszkodása. Adja Isten, hogy a pásztor és nyáj között kötött szívbéli szövetség tartós és áldott legyen, s hogy Bothár Mihály most már Harkán fejthesse ki buzgó működését, miben egy más helyen néhány hónap előtt a durva erőszak az ottani gyülekezet lelkes és szintén egyhangú kívánsága dacára megátolta.

Emlékirat. Igen tartalmas emlékiratot adott ki a *pozsonymegyei* ev. espereség közgyűlésének megbízásából annak jegyzői kara *Hollerung* Károly 15 évi esperességének emlékére, a melyben *Hollerung* életrajzát, buzgó működését igen meleg, elismerő szavakkal mondják el s csokorba kötik mindazon elévülhetetlen érdemeit, a melyeket az egyházmege, az egyes egyházközségek s főleg a tanügy terén szerzett. Ajánljuk e fűzetet egyházunk vezéreinek és tisztviselőinek becses figyelmébe. Sokat lehet abból tanulni, hogy hogyan kell fáradságot nem ismerve hűen munkálni anyaszentegyházunk javát s győzedeimeskedni minden akadályok felett.

Esküvő. *Sipos András* gyomai lelkész-testvérünk és *Kovács Katalin* kisasszony f. hó 5-én a budapesti Deákterti ev. templomban egybekeltek. Sok boldogságot kívánunk.

Hír az államsegélyről. A magyarhoni ág. h. ev. 4 egyházkerület püspökei kérvénnyel fordultak a m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztériumhoz, hogy a kormány által a reformátusok részére engedélyezett, illetve költségvetésileg előirányzott 400 ezer korona adócsökkentési összeg arányosan adássék meg az ev. egyháznak is. Erre vonatkozólag f. é. nov. 25-én a vall. és közokt. államtitkártól a következő értesítés érkezett az egyik püspökhöz: Budapest, 1912. november hó 23. Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Ur! Nagybecsű érdeklődésére van szerencsém tisztelettel közölni, hogy 147034/1912. szám alatt gróf Zichy miniszter ur megkereste a pénzügyminiszter urat, járuljon hozzá ahhoz, hogy a magyarországi ág. h. ev. egyház által az arányszám szerint kiszámított 172.400 korona többlet, előirányzat nélküli kiadás címén az 1913 évi kezelés terhére rendelkezésre boesájtassék. Fogadja Méltóságos Püspök Ur kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, Dr. Balogh Jenő s. k. államtitkár.

Az új jövedelmi adó. A jövedelemadóról szóló új törvény 1913. jan. 1-ével életbe lép s a bevallási ivatek már is kibocsátva. Ezen új törvény — nagyon érzékenyen fogja érinteni — különösen a Congruás lelkészeket. 1890 óta ugy a termények, szolgálmányok, bérletek — tetemesen emelkedtek — ahhoz képest, amint akkor a magaskormány megállapította. Azért mindön 1908-ban fellettünk szállítva arra nyilatkozunk — megvagyunk e elégedve az eddigi congrua összeggel, vagy új felvételt kívánunk — majdnem egyhangulag odanyilatkozunk. — új felvételt nem kívánunk. Az új törvény bevallási ivatekhez büntetés is van kötve. A ki nem igazán vall — vagy megbüntetik, vagy jövedelme hivatalból állapítatik meg. Ugyebár — a congruás lelkész hivatalosan megállapított évi jövedelme 1600 kor. Ennyit kötelesek vagyunk bevallani. Hátha a bizottság ezt nem hiszi el. Kutat, újra becsül. Felbecsüli a mai árban a termények, szolgálmányok értékét, esetleges bérletet. Minden esetre több jövedelem fog kijönni — mint az 1898-iki megállapításkor. Ekkor a congruás lelkész azon veszedelemnek lesz kitéve — hogy — hamisan vallott — megbüntetik — adóját tetemesen emelik — esetleg a kormány is tudomást szerez a jövedelem emelkedésről, a felesleget az 1600 kor. congruából levonja. Így nem hogy fizetésemelésben részesülünk, de tetemesen fogunk károsodni. Kérjük az irányadó köröket, hogy ezen fontos dolgot becses figyelmükre méltassák s talán jó lenne, ha e tekintetben valamelyes utbaigazítást is kaphatnának a lelkészek.

Kérelem. A *Gotthold-naptárt* 1913-ra is kiadtam s szétküldtem a németnyelvű gyülekezetek Ntű lelkészi hivatalaihoz terjesztés végett. Az idei naptár oly tetzésre talált, hogy sokfelől érkeznek csaknem napról-napra pótmegrendelések. Ezeknek csak ugy felelhetek meg, ha viszont tudom, hogy hová küldtem tulsok példányt, vagy ahol nem lehet a naptárakat talán egyáltalában elhelyezni. Igen kérem azért a Ntű Kartársakat, sziveskedjenek erről *értesíteni*, hogy idejében intézkedhessem a náluk netalán fenmaradó és felesleges példányok hovaküldése iránt. A *Gotthold-naptár* buzgó terjesztését kérve, vagyok testvéri üdvözléttel, Ágfalva, Sopron mege,

Scholtz Ödön, lelkész.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. A hontudvarnoki ev. egyház kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Tót nyelv ismerete szükséges. az állás mielőbb elfoglalandó. Javadalom: 267 kor. államsegéllyel 1000 kor., háromszobás lakás, új tanterem. Pályázati felszerelt kérvények dec. 12-ig Krupec István alespereshez (u. p. Teszér) küldendők.

Pályázat. A poltári anyaegyházhoz tartozó Sós-liget pályázatot hirdet egy rendes kántor-tanítói állásra. Javadalma: 1. Pénzben és terményekben 1000 K. 2. Megfelelő lakás két kerttel. 3. Stóla. — A tanítás nyelve magyar, az istentiszteletekét tót. A kellőleg felszerelt kérvények f. évi december 8-ig alábbi címre küldendők:

Poltár (Nógrád m.)

Henriczy Béla
lelkész s iskolaszéki elnök.

Házi kisasszony kerestetik. Dr. Pálesch Gusztávné, Zólyom városi főorvos özvegye evang. vallású, jólelkű, műveltebb házikisasszonyt keres. Érdeklődők közvetlenül Zólyomba megnevezetthez forduljanak.

Pályázat A lipitói egyházmegyébe kebeleztet pibilinai ág. h. ev. egyházban megüresedett lelkészi állomásra pályázatot hirdetünk.

Az istentisztelet nyelve tót.

Évi javadalom: 1., Kézpénzben 1188 korona 2., 50 font juhsajt, 3., 20 bécsi mázsa széna, 4. 20 bécsi mázsa szalma, 5., Kegyadomány. 6., Stóla, a (temetés imával 1 korona, beszéddel 3 korona, b.) esketés 4 korona, c.) menyasz szony és egyházkelő asszony avatása 72 fillér, d.) 4 ünnepi offertórium, 7.) tüzelő hasábfá 20 □, 3, hosszú 8) Kert a lelkészlak mellett, két kis szántó és egy kis rét.

Jelentkezési határidő alulírott esperesnél f. évi december hó 14-ike bezárólag.

Kelt Hybbén, 1912. évi november hó 26-án.

Simkovic János
főesperes.

Dr. Burjan József
esperességi felügyelő.

Pályázat. Káplánt keresek. Fizetése 1200 korona havi előleges részletekben; ezenkívül lakás, fűtés, világítás és kiszolgálás. Kötelessége a vallást tanítani (jelenleg heti 10 órában) s a lelkészi teendőkben segídeni. Az állás azonnal elfoglalandó.

Miskolc 1912. november 22.

3-2

Csók György
lelkész.

A magyar pap és tanító szociális kötelességei

IRTÁK:

Özv. Dr. Schulz Józsefné és Dr. Gidófalvy István

Ára K. 4.— (Porto 20 f.)

Kapható: KÓKAI LAJOSNÁL, BUDAPEST,
IV. KÁROLY-UTCA I. TELEFON: 74—94.

! Protestáns gyülekezetek és iskolák !

rendeljük meg
iskolai- és gyülekezeti könyvtárak
számára a

„Prot. CSALÁD ÉS ISKOLA“ könyveit.

Mindenki megtalálja benn a magáét
Minden kötet irodalmi értékű alkotás

■ Ajándék- és jutalomkönyveknek különösen alkalmas. ■
I. évfolyam.

Gyermekeknek:

1. Pósa Lajos: Arany liget. (Vers)
2. Dingha Béla: Hol volt, hol nem volt. (Mesék)

3. Albert József: Túl az óperencián (Mesék)

Ifjúságnak és felnőtteknek is:

4. Hamvas József: Mese történetek. (Elbeszélések)

5. G. urátz Ferenc: Hősök kora (Elbeszélések.)

6. Borsos István: A gályarabok története.

7. Dr. Masznik Endre: Cépek az ókori kor egyház történetéből.

8. Gagyay Dénes: Mária névér. (Kisregény)

9. Babay Kálmán: Nadifőleles hazak utat. (Elbeszélések)

10. Tráner Viló: A biblia az életkönyve (Ismeretterjesztő)

11. Farkas Mihályné: Történetek az életből (Elbeszélések.)

12. Kapi Béla: A boldogság könyve (Jellemképző munka)

Egy évfolyam 12 korona.

Egy kötet vászonkötésben 120 K dizsókötésben 130 K.

(Postaköltség 20. fillér)

Gyülekezeteknek az évfolyamot megtekintésre megküldi a kiadóhivatal

Szerkesztő:

KAPI BÉLA ev. lelkész
Körmend

Kiadó:

WELLISCH BÉLA
Szentgotthárd.

Korszakalkotó újítás az írógéptechika terén

Automatikus váltó!

Az írássebesség 50%-os fokozása!

Csodás előny

A látható írásu nem szalagos 15. sz. YOST

1912 évi modellje

az automatikus váltás folytán a legtökéletesebb a leggyorsabb írásra alkalmas írógép.

Nagy betűk és jelek leírásánál a kéz nincs többé lekötve!

A szóköz (spácium), a váltó beállítása, a kocsiavábtítás váltóvisszaállítás automatikusan történik.

Nem drágább a rendes gépnél.

Kérje vétekötelezettség nélkül e gép bemutatását.

KÁLDOR M. YOST ÍRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
igazgató. BUDAPEST, NEW-YORK-PALOTA

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasztoft harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangnak, mint a régi modoruk. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas kororákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon miliumi nagy éremmel kitüntetve.

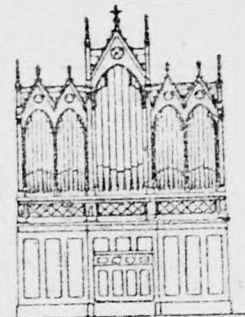
Orgonaépítési műintézet

Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest VII, Garay-utca 48

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatu és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lekiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezeteket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkancsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., FRÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

